

*П'янківська Людмила,  
кандидат психологічних наук*

## **ПСИХОДІАГНОСТИЧНИЙ СКРИНІНГ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСОБОВОГО СКЛАДУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

Упродовж тривалого впливу війни окупація територій, постійні обстріли, соціальна нестабільність обумовлюють постійний ризик і надмірні службові навантаження на особовий склад сектору безпеки й оборони України. Вони щодня стикаються з бойовими діями, втратою побратимів, наданням допомоги населенню, підтримки громадянам, що перебувають на межі з лінією фронту, займаються розмінуванням, забезпечують конвоювання та утримання затриманих осіб тощо. Таким чином, усе це впливає на їх психічний стан, спричиняє порушення адаптації, істотно позначається на ментальному здоров'ї та потребує своєчасного втручання і психологічної підтримки. Тому набуває актуальності й потребує глибшого дослідження питання психодіагностичного скринінгу особового складу як дієвого інструменту психологічного супроводу.

Скринінг трактують як специфічну діагностичну діяльність психолога, що спрямована за допомогою експрес-досліджень на виявлення актуального стану особистості задля надання їй психологічної допомоги [1, с. 25]. Психодіагностичні скринінгові методи повинні бути валідні й стандартизовані, а їх підбір – ґрунтуватися на принципах стислості і методологічної простоти [1].

Ми розуміємо психодіагностичний скринінг як швидко, стандартизовану діагностичну процедуру, що передбачає дослідження особи або групи осіб і спрямована на виявлення несприятливої динаміки змін особистісних рис, появу негативних психічних станів, ознак психологічної дезадаптації, що можуть спричинити погіршення ментального здоров'я, негативно вплинути на службову діяльність і потребують своєчасного втручання й надання психологічної допомоги. Він може реалізовуватись з опорою на різні стратегії, що обираються безпосередньо психологом відповідно до мети дослідження, а сама процедура має бути логічно структурованою [2]. Скринінг як ключовий превентивний і моніторинговий інструмент, допомагає виявляти не тільки ризики і негативні трансформації, але й сприяє оптимізації розподілу ресурсів психологів, підвищенню ефективності програм реабілітації з урахуванням індивідуального підходу, збереженню кадрового потенціалу підрозділу.

Психодіагностичний скринінг є базовим елементом на всіх етапах психологічного супроводу та реабілітації особового складу сектору безпеки й оборони України, зокрема, під час добору на службу; просування по службі; психологічного супроводження процесу адаптації до нових умов службової діяльності; проведення цільової психологічної діагностики, експрес-діагностики для виявлення несприятливих психоемоційних станів; у роботі з особами, які потребують психологічної підтримки та допомоги; в ході розроблення психокорекційних програм та програм реабілітації тощо.

Психодіагностичний скринінг забезпечує раннє втручання, що підвищує ефективність психологічного супроводу особового складу. Він допомагає швидко класифікувати обстежених осіб на кілька категорій залежно від їх психологічного стану та ступеня ризику: особи, які не потребують психологічного втручання; особи, яким необхідне додаткове вивчення або

психокорекційна робота; особи, які потребують подальшого перенаправлення до спеціалізованих закладів охорони здоров'я для надання кваліфікованої психіатричної допомоги. Така класифікація сприяє своєчасному наданню працівникам сектору безпеки й оборони України психологічної допомоги, дає змогу психологу правильно розподіляти наявні ресурси та планувати подальшу роботу з особовим складом.

Слід зазначити, що психодіагностичний скринінг допомагає ефективному розробленню і впровадженню програм реабілітації працівників. Він дозволяє також їх диференціювати на категорії: для осіб, з легкими порушеннями адаптації. З ними проводяться короткострокові психокорекційні заходи, тренінги саморегуляції психоемоційного стану, психоедукація тощо; для осіб, групи ризику (мають ознаки ПТСР, депресивного розладу, синдрому «емоційного вигорання», моральної травми тощо). Вони залучаються до комплексних реабілітаційних програм, які включають когнітивно-поведінкову терапію, арт-терапію, EMDR тощо); для осіб з тяжкими порушеннями. Вони обов'язково перебувають на лікуванні у закладі охорони здоров'я й паралельно за ними здійснюється психологічний супровід, який також продовжується після завершення основного курсу реабілітації. Завдяки скринінгу програми стають цільовими, ресурсоефективними і набувають індивідуального підходу, що скорочує термін відновлення працівника, знижує ризик хронізації розладів і допомагає кращій реінтеграції до служби.

Також слід вказати, що важливими перевагами психодіагностичного скринінгу є простота й економічність у використанні, зручність та компактність застосування в різних умовах та в індивідуальній і груповій формах, об'єктивність і стандартизованість, превентивність та наукова обґрунтованість.

Отже, можемо стверджувати, що психодіагностичний скринінг є дієвим і необхідним інструментом психологічного супроводу особового складу. Його системне застосування сприяє переходу від реактивної психологічної допомоги до проактивної моделі профілактики й підтримання ментального здоров'я працівників. Подальше вдосконалення і розширення методичного забезпечення психодіагностичного скринінгу, нормативне його закріплення та інтеграція з програмами реабілітації сприятиме покращенню якості психологічного забезпечення в секторі безпеки й оборони України.

#### **Список використаних джерел:**

1. Психодіагностика та скринінг психічного здоров'я з основами психометрики: методичні рекомендації для підготовки до навчальних занять здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія / укл.: О. В. Мазяр. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2023. 117 с.

2. П'янківська Л. В., Давидова О. В. Психотехнології багатомірного скринінгу особистості працівника поліції для виявлення негативних впливів екстремальних та кризових ситуацій. *Наукові перспективи*. 2024. № 10(52). С. 1210–1222. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-10\(52\)-1210-1222](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-10(52)-1210-1222)